

Nieuwsbrief VEAN ERF Updates - Nummer 08, 2019

Nummer 8, 2019

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2019:504 05-04-2019

Hof

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:1893 28-02-2019

Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:378 31-01-2019

Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:80 11-01-2019

Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2018:2308 12-09-2018

Rechtbank

Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2019:3012 02-04-2019

Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2019:1088 20-03-2019

Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2019:1912 07-03-2019

Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2019:928 04-02-2019

Raad van State

Raad van State, ECLI:NL:RVS:2019:1124 10-04-2019

RECHTSPRAAK

Verdeling nalatenschap. Verkrijging onder algemene titel. Planschadevergoeding.

X is door erfopvolging voor een derde eigenaar geworden van een woning. Vervolgens is de woning aan X toegedeeld (art. 3:182 BW). Intussen is het bestemmingsplan gewijzigd, waarna X planschadevergoeding vordert. Volgens het college van burgemeester en wethouders komt twee derde van het nadeel niet voor tegemoetkoming in aanmerking, omdat X dit aandeel zou hebben verkregen onder bijzondere titel (koop). Volgens de rechtbank is dit terecht. De Raad vernietigt dit oordeel.

Er is sprake van toedeling. X heeft de woning onder algemene titel verkregen (art. 3:186 BW). Actieve risicoaanvaarding mag niet worden tegengeworpen bij rechtsopvolging onder algemene titel of daarmee gelijk te stellen wijzen van verkrijging (zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Afdeling van 28 september 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2582).

Instantie: Raad van State

Datum uitspraak: 10-04-2019

ECLI: ECLI:NL:RVS:2019:1124

Zaaknummer: 201805859/1/A2

Wetsartikelen: 6.3 Wro

RECHTSPRAAK

Opvolgende, professionele executeur heeft recht op loon, in weerwil van testament. Onvoorziene omstandigheden.

Erflater heeft in zijn testament een quasi-wettelijke verdeling opgenomen. Erflaters ongehuwde partner (stiefmoeder) is afwikkelingsbewindvoerder en erflaters zoon is tot executeur benoemd. Intussen is de executeur ontslagen. Het testament voorziet in de mogelijkheid dat de kantonrechter een opvolger benoemt. Gelet op de verstoorde verhoudingen tussen de erfgenamen – en met hun instemming – benoemt het hof een onafhankelijke en professionele executeur (kandidaat-notaris).

Volgens het testament heeft de executeur geen recht op loon. In afwijking hiervan bepaalt het hof dat de executeur zijn gebruikelijke uurtarief in rekening mag brengen. De rechter kan op grond van onvoorziene omstandigheden, ook ambtshalve, de beloning anders regelen dan bij de uiterste wil of de wet is aangegeven (art. 4:144 lid 3 BW jo. art. 4:159 lid 3 BW). De wetgever beoogt hiermee aan te sluiten bij het begrip onvoorziene omstandigheden in artikel 6:258 BW. Van belang is van welke omstandigheden erflater bij het instellen van de executeur is uitgegaan en of hij – al dan niet stilzwijgend – met het optreden van onvoorziene omstandigheden rekening heeft gehouden (Parl. Gesch. Boek 4 Invoeringswet, p. 2098). In dit geval is prake van onvoorziene omstandigheden. De executeur is ontslagen, terwijl anders dan waarvan erflater kennelijk is uitgegaan, de verhouding tussen de erfgenamen zodanig is verstoord dat benoeming van een onafhankelijke en professionele executeur noodzakelijk is om te komen tot vereffening van de nalatenschap. Het is in die omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar ook voor een onafhankelijke en professionele executeur toepassing te geven aan de testamentaire bepaling dat de executeur voor zijn werkzaamheden geen recht heeft op loon. Dat zou immers de vereffening van de nalatenschap onredelijk bemoeilijken.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 28-02-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:1893

Zaaknummer: 200.247.582

Rechters: J.H. Lieber, A. Smeeïng-van Hees en G.J. Rijken

Wetsartikelen: 4:144 BW, 4:159 BW en 6:258 BW

RECHTSPRAAK

Schorsing executie ten laste van privévermogen. Misbruik van recht jegens beneficiaire erfgenamen.

Als erflater overlijdt, is een procedure aanhangig tussen hem en zijn ex-echtgenote over de verdeling van hun huwelijksgemeenschap. De kinderen van erflater zijn zijn enige erfgenamen. Door beneficiaire aanvaarding (art. 4:190 lid 1 BW) zijn zij tevens vereffenaars van de nalatenschap (art. 4:195 BW). De erfgenamen hebben de procedure van hun vader niet overgenomen, wel zijn zij ter zitting aanwezig geweest.

De rechtbank heeft de verdeling vastgesteld, waarbij aan de ex-echtgenote een onderbedelingsvordering is toegekend. De ex-echtgenote spreekt de erfgenamen in hun privévermogen aan tot betaling. Volgens haar zijn de erfgenamen als partij veroordeeld, niet de boedel. Door zich als procespartij te gedragen hebben zij de bescherming van de beneficiaire aanvaarding prijsgegeven, aldus de ex-echtgenote.

De erfgenamen vorderen in kort geding dat de ex-echtgenote de executie van de beschikking staakt.

De kortgedingrechter meent dat de ex-echtgenote de beschikking onjuist uitlegt. Het dictum moet in het licht van de aanhef, de overgelegde verklaring van erfrecht en tegen de achtergrond dat er sprake is van een rechterlijke verdeling van de huwelijksgoederengemeenschap, zo worden gelezen dat de erfgenamen als vereffenaars van de nalatenschap zijn veroordeeld. Nergens in de beschikking is geoordeeld dat aan de beneficiaire aanvaarding voorbij dient te worden gegaan. Omdat de rechter de verdeling heeft vastgesteld, kan ook niet worden volgehouden dat de erfgenamen hebben beschikt over de erfenis en daarmee hun bescherming hebben prijsgegeven.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 02-04-2019

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2019:3012

Zaaknummer: C/03/260502 / KG ZA 19/62

Rechters: M.J.H.A. Venner-Lijten

Wetsartikelen: 4:190 BW en 4:195 BW

RECHTSPRAAK

Testamentair vruchtgebruik. Tekortschieten vruchtgebruiker kan niet leiden tot verval vruchtgebruik.

A overlijdt in 2000. Hij heeft zijn partner het vruchtgebruik van de nalatenschap gelegateerd. Met instemming van alle erfgenamen en de vruchtgebruiker is in 2017 de woning die tot het vruchtgebruikvermogen behoort, vervreemd. De verkoopopbrengst staat in depot bij de notaris. Volgens een kind van A heeft de partner in strijd gehandeld met de vruchtgebruikbepalingen van het testament. Het kind vordert verdeling van de opbrengst en daarmee beëindiging van het vruchtgebruik.

De rechtbank wijst de vordering af. Artikel 3:221 BW sanctioneert een tekortschieten van de vruchtgebruiker met ontneming van het beheer, eventueel door bewind. De wet biedt geen mogelijkheid voor een vervallenverklaring.

De partner vordert dat de rechtbank bepaalt dat de verkoopopbrengst door zaaksvervanging tot het vruchtgebruikkapitaal behoort en haar ter beschikking moet worden gesteld. De rechtbank kan dit niet constitutief bepalen. De zaaksvervanging vloeit voort uit het testament en artikel 3:213 BW. De rechtbank verklaart voor recht dat de opbrengst krachtens zaaksvervanging ter beschikking staat aan de vruchtgebruiker.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 20-03-2019

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2019:1088

Zaaknummer: 443433 HA ZA 17-619

Rechters: J.F. Beens

Wetsartikelen: 3:213 BW en 3:221 BW

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Verduistering door executeur. Strafvermeerderende omstandigheid.

Verdachte heeft zich schuldig gemaakt aan verduistering van geld door als bewindvoerder en later als executeur zich bedragen van zijn slachtoffer, een oude dementerende vrouw, toe te eigenen. Verdachte heeft met zijn handelen niet alleen financiële schade berokkend, maar heeft ook op grove wijze het vertrouwen, dat in hem was gesteld en dat in het algemeen aan bewindvoerders en executeurs-testamentair moet kunnen worden gesteld, zeer ernstig beschaamd. De rechtbank ziet dit als strafvermeerderende omstandigheden.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 07-03-2019

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2019:1912

Zaaknummer: 13/004329-18

Rechters: M.R.J. van Wel, T.T. Hylkema en E.G.M.M. van Gessel

RECHTSPRAAK

Afstand van geschonken erfpachtsrecht landgoed. Schenkbelasting alsnog ingevorderd.

V heeft in 2010 van haar echtgenoot de onverdeelde helft van het recht van erfpacht op een opengesteld NSW-landgoed geschonken gekregen. Toen is geen schenkbelasting ingevorderd vanwege een beroep op artikel 7 NSW. In 2013 doet V afstand van haar erfpachtsrecht tegen vergoeding, waarop de schenkbelasting alsnog wordt ingevorderd (art. 8a NSW). Volgens het hof is dit terecht, V heeft de bezitseis van 25 jaar overtreden.

V stelt tevergeefs dat de schenking in 2010 heeft gestrekt ter voldoening van een natuurlijke verbintenis en daarom onbelast zou zijn (art. 33 onder 12 SW 1956). V heeft dit niet bewezen.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 31-01-2019

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2019:378

Zaaknummer: 17/00565

Rechters: W.M.G. Visser, A.J. Kromhout en B.F.A. van Huijgevoort

Wetsartikelen: 7 NSW, 8a NSW en 33 SW 1956

RECHTSPRAAK

Borgstelling door erflater. Schuldeiser gaat in beroep tegen machtiging om alsnog beneficiair te aanvaarden.

Vader was – indirect – bestuurder van een ijzerhandel en heeft zich persoonlijk borg gesteld voor een schuld van de bv. Na vaders overlijden aanvaarden zijn twee kinderen de nalatenschap zuiver door een schriftelijke verklaring. Nadat de schuldeiser de borgstelling inroept, verzoeken de kinderen met succes machtiging om de nalatenschap alsnog beneficiair te aanvaarden (art. 4:194a BW). De schuldeiser gaat hiertegen in hoger beroep bij het hof.

Volgens het hof had de kantonrechter in eerste aanleg de schuldeiser ambtshalve moeten oproepen als belanghebbende. Nu andere schuldeisers ontbreken, ziet het hof aanleiding om de zaak zelf af te doen en niet terug te verwijzen naar de kantonrechter.

De uitzonderingsclausule van artikel 4:194a BW biedt alleen bescherming voor schulden die de erfgenaam niet kende en evenmin behoorde te kennen (goede trouw, art. 3:11 BW). Kind X was hier te goeder trouw en heeft het verzoek tijdig ingediend. De machtiging is terecht aan X verleend. Voor kind Y is geen sprake van een onverwachte schuld. Y wist bij het zuiver aanvaarden van de schulden van de bv en van de borgstelling of behoorde die te kennen en was anders te laat geweest met zijn verzoek.

In een andere procedure (ECLI:NL:RBROT:2019:1421) vordert de schuldeiser met succes betaling van Y van het gehele bedrag. De verplichtingen van vader uit de borg zijn overgegaan op Y als erfgenaam (art. 4:182 BW). Kind X kan niet in privé worden aangesproken tot betaling, kind Y wel (art. 4:184 BW).

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 12-09-2018

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2018:2308

Zaaknummer: 200.228.939/01

Rechters: A.H.N. Stollenwerck, D. Wachter en J.B. Backhuijs

Wetsartikelen: 3:11 BW, 4:184 BW en 4:194a BW

RECHTSPRAAK

Internationale nalatenschap. Opheffing vereffening afgewezen. Loon van niet-benoemde vereffenaar geen vereffeningskosten.

Erflater overlijdt in 2013, woonachtig in Duitsland. Zijn beneficiaire erfgenamen, tevens vereffenaars, vragen de kantonrechter onder meer om opheffing van de vereffening (art. 4:209 BW).

De kantonrechter heeft rechtsmacht, omdat de verzoekers in Nederland wonen (art. 3 onder a Rv).

Artikel 10:149 lid 1 BW – een eenzijdige regeling – geeft in dit geval geen antwoord op de vraag welk recht de vereffening beheerst. De kantonrechter kan niet vaststellen dat erflater zijn laatste gewone verblijfplaats in Nederland had. In het algemeen wordt onder gewone verblijfplaats verstaan: het land waar iemand, alle feitelijke omstandigheden in aanmerking genomen, het centrum van zijn maatschappelijk leven heeft. Volgens de kantonrechter lag de laatste gewone verblijfplaats in Duitsland. Doorslaggevend hiervoor is het feit dat erflater in Duitsland een huis bezat waar hij woonde en wilde blijven wonen en er geen aanwijzingen zijn dat andere onderdelen van zijn maatschappelijke bestaan zich elders afspeelden.

Volgens ongeschreven internationaal recht moet – bij gebreke van een laatste woonplaats in Nederland – voor de vaststelling van het toepasselijke recht aansluiting worden gezocht bij de regels van internationaal erfrecht van het land van erflaters laatste gewone verblijfplaats (zie de memorie van toelichting bij Boek 10 BW, Kamerstukken II 2009/10, 32137, 3, p. 79). Het Duitse recht sluit, zowel voor de erfopvolging als de afwikkeling (vereffening), aan bij het nationale recht van erflater als een rechtskeuze ontbreekt zoals in dit geval. Dit leidt ertoe dat het Nederlandse recht de vereffening beheerst.

De kantonrechter ziet geen reden voor opheffing van de vereffening. De nalatenschap is niet negatief, zoals de erfgenamen stellen. Zij voeren ten onrechte 20.000 euro notariskosten op als vereffeningskosten. Volgens de Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter (van december 2017) zijn kosten uitgevoerd door een gemachtigde van de erfgenamen/vereffenaars geen vereffeningskosten. Het was in dit geval niet nodig om de notaris in te schakelen. De

kosten blijven voor rekening van degenen die de notaris hebben ingeschakeld.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 04-02-2019

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2019:928

Zaaknummer: 7331879

Rechters: I.D. Bellaart

Wetsartikelen: 4:209 BW, 10:149 BW en 3 Rv

RECHTSPRAAK

Executeur berust in verlaging WOZ-waarde. Erfgenaam kan niet opnieuw WOZ-beschikking aanvragen.

Erflater overlijdt in 2012. Tot zijn nalatenschap behoort onroerend goed. Erfgenaam X vraagt op basis van artikel 26 Wet WOZ tevergeefs een WOZ-beschikking voor het jaar 2012.

De executeur heeft namens alle erfgenamen en met succes bezwaar gemaakt tegen de WOZ-waarde. De uitspraak op bezwaar is gericht aan alle erfgenamen en daartegen is geen beroep ingesteld. De keuze van de executeur om te berusten, kan aan X worden toegerekend, omdat het bezwaar namens alle erfgenamen is ingediend en de uitspraak ook aan hen is gericht.

Artikel 26 Wet WOZ strekt er volgens het hof niet toe om X een nieuwe rechtsingang – een herkansing – te bieden.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 11-01-2019

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2019:80

Zaaknummer: 17/00685 en 17/00686

Rechters: L.B.M. Klein Tank, A.J. Kromhout en M.J.C. Pieterse

Wetsartikelen: 26 Wet WOZ

RECHTSPRAAK

Schenking onder uitsluitingsclausule en consumptieve besteding via huwelijksgemeenschap, leidt in beginsel tot vergoedingsrecht op huwelijksgemeenschap.

M en V zijn in 1985 in gemeenschap van goederen gehuwd. V ontvangt tijdens huwelijk driemaal 10.000 euro onder uitsluitingsclausule (art. 1:94 lid 2 onder a oud BW). De geschonken bedragen zijn overgeboekt naar de gemeenschappelijke rekening van partijen. In 2014 wordt het huwelijk door echtscheiding ontbonden. Het geschonken geld is intussen besteed aan de huishouding en consumptieve uitgaven. Volgens V heeft zij een vergoedingsrecht op de huwelijksgemeenschap (reprise) van 30.000 euro. De rechtbank heeft de vordering van V toegewezen (Rb. Oost-Brabant 3 augustus 2016, niet gepubliceerd). Het hof heeft haar vordering afgewezen (Hof Den Bosch 7 november 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:4752). In cassatie doet de Hoge Raad de zaak zelf af. De Hoge Raad vernietigt het arrest van het hof en bekrachtigt het vonnis van de rechtbank.

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof heeft miskend dat een echtgenoot die privévermogen in de gemeenschap heeft gestort, waardoor de gemeenschap is gebaat, een vordering ter hoogte van die storting krijgt op de gemeenschap. De Hoge Raad oordeelt als volgt.

Doordat het geld op de gemeenschappelijke bankrekening is overgeboekt, is het geld door vermenging tot het gemeenschapsvermogen gaan behoren. Uit artikel 1:95 lid 2 BW en huidig artikel 1:96 lid 4 BW volgt dan in beginsel een vergoedingsrecht op de gemeenschap.

Dat het geld is besteed, doet op zichzelf niet af aan het vergoedingsrecht. Het gaat erom of de bestedingen betrekking hadden op gemeenschapsschulden of privéschulden van de vrouw. Voor zover gemeenschapsschulden zijn voldaan, brengt dat geen wijziging in het vergoedingsrecht van V. Voor zover privéschulden zijn voldaan, is zij gehouden tot vergoeding van het daarmee gemoeide bedrag aan de gemeenschap (recompense, huidig art. 1:96 lid 5 BW). In dat geval zal de vergoedingsvordering van V verrekend kunnen worden met haar schuld aan de gemeenschap. Uit artikel 1:94 BW volgt het vermoeden dat de tijdens huwelijk uit het gemeenschapsvermogen voldane schulden gemeenschapsschulden zijn. Dit geldt ook voor consumptieve bestedingen en voor kosten van de huishouding, ongeacht de onderlinge

draagplicht daarvoor (art. 1:84 BW).

V heeft dus in beginsel een vergoedingsrecht op de gemeenschap van 30.000 euro. Het ligt op de weg van M om aan te tonen waarom dit vergoedingsrecht niet (volledig) geldend gemaakt kan worden. Dit is bijvoorbeeld het geval voor zover privéschulden van V zijn voldaan of uitdrukkelijk of stilzwijgend is overeengekomen dat V geen vergoedingsrecht heeft.

Volledigheidshalve merkt de Hoge Raad nog op dat het denkbaar is dat V te weinig heeft bijgedragen aan de kosten van de huishouding. In dat geval kan M – niet de gemeenschap – van V vergoeding van het tekort verlangen op basis van artikel 1:84 BW (waarbij M de stelplicht en bewijslast heeft). Dat is in deze zaak niet aan de orde. In de praktijk zal een zodanige vordering vaak verdisconteerd kunnen worden bij de verdeling van de gemeenschap tussen de echtgenoten, aldus de Hoge Raad.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 05-04-2019

ECLI: ECLI:NL:HR:2019:504

Zaaknummer: 18/00548

Rechters: C.A. Streefkerk, G. Snijders, M.V. Polak, C.H. Sieburgh en H.M. Wattendorff

Wetsartikelen: 1:84 BW, 1:94 BW, 1:95 BW en 1:96 BW